

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Мария Славова Тенева

Тракийски университет, Стара Загора

за дисертационен труд за присъждане на ОНС „доктор“

Област на висше образование: 1. Педагогически науки

Професионално направление: 1.2. Педагогика

Тема на дисертационния труд: „Текстоцентризм в лингво-литературното образование на студенти педагози“

Автор на дисертационния труд: Десислава Илчева Сидерова

Научен ръководител: проф. д-р Таня Иванова Борисова, д.н.

I. Данни за докторанта и докторантурата

Десислава Илчева Сидерова през 1999 г. завършва Великотърновски университет „Св. Св. Кирил и Методий“, Филологически факултет, специалност „Българска филология“. През 2004 г. придобива втора магистърска степен по икономика в Стопанска академия „Димитър Апостолов Ценов“ – Свищов. През 2009 г. придобива допълнителна квалификация по интеркултурно образование в Югозападен университет – Благоевград. В периода 2001-2004 г. работи като учител по български език и литература в средни училища в гр. Стара Загора. От 2005 г. до настоящия момент работи като асистент по методика на обучението по български език и литература в Педагогически факултет на Тракийски университет, Стара Загора. Със заповед 4382/06.12.2023г. на Ректора на Тракийски университет, Десислава Илчева Сидерова е зачислена в докторантура в самостоятелна форма на обучение към катедра „Педагогически и социални науки“ с тема на дисертационния труд „Текстоцентризм в лингво-литературното образование на студенти педагози“. Докторантът изпълнява всички задачи от индивидуалния план на обучение, оформя дисертационния труд съобразно изискванията на правилника за развитие на академичния състав и го представя за предварително обсъждане в катедрата на 25.01.2024 г. Докторантът е отчислен с право на защита със заповед 295/01.02.2024 г. на Ректора на Тракийски университет.

II. Данни за дисертацията

Дисертационната разработка е представена в класическа структура от увод, три глави, заключение, литература и приложения.

Общият обем е от 177 страници. Списъкът с литература наброява 125 източника, от които 115 на кирилица и 10 на латиница. Направени са позовавания на 6 нормативни документа.

Проблематиката на дисертационната разработка е частнодидактическа, в гносеологическото поле на лингводидактика.

Актуалността на избрания от автора изследователски проблем се анализира през призмата на важни стратегически документи имащи отношение към компетентността на съвременната личност – Европейска рамка за ключовите компетентности, Обща европейска езикова рамка. Комуникативната компетентност се разглежда от автора като фундаментална и трансверсална, имаща своите проекции върху цялостния компетентностен профил на личността. Значимостта на проблема за текстоцентризма в лингво-литературното образование на бъдещите учители е провокирана от заявеното разбиране на автора по отношение на бинарността на процеса на обучение преподаване/учене и взаимовръзката между дейностите на двата субекта учител/ученик. Представена е идеята за нова парадигма по отношение на реализиране на езиковото обучение, с оглед преодоляване на тревожната тенденция за постигане на ниски резултати от българските ученици през последните десетилетия от международни изследвания.

В Първа глава са представени теоретичните основи на текстоцентризма като подход в образованието. Открити са три фундамента текст-компетентност-интеграция, които са разгледани в релация. В духа на конструктивизма личността е възприета от автора в контекста на проявената активност за решаване на образователни задачи, които могат да се определят като „комуникативни“, но и „познавателни“, чиято характерологичност отвежда към проблемността и творчеството в обучението.

Във Втора глава са разкрити концептуалните основи на изследването. Обосновано е представена методологическата рамка на изследването. В

логическа взаимовръзка и обусловеност са дефинираните обектно-предметна област, цел, задачи, изследователска хипотеза. Авторът представя проекциите на текстоцентризма в лингво-литературното образование на студенти педагози в аудиторна среда, в дигитална среда, в реална работна среда.

В Трета глава е представен текстоцентричен дидактически модел. Изведени са парадигмалните измерения на прилагането на текстоцентричния подход в академичното обучение на детски и начални учители. Направен е опит за редизайн на предложената образователна програма в областта на текстоцентризма.

Добро впечатление правят обобщенията направени от автора в края на параграфите и на отделните глави.

III. Публикации

Десислава Илчева Сидерова представя списък с една глава от колективна монография и една публикация по темата на дисертационния труд. Чрез тях докторантът популяризира своите изследователски идеи за ролята на текстоцентризма в лингво-литературното образование на бъдещите детски и начални учители. Точковият бал от представените публикации удовлетворява националните наукометрични изисквания.

IV. Автореферат

Авторефератът е в обем от 67 страници. Той е в пълно съответствие със съдържанието на дисертационния труд. Обективно представя основните акценти от реализираните изследвания в теоретичен и в емпиричен аспект. В конструктивен план отговаря на изискванията за създаване на такъв вид разработка.

V. Научни приноси

Авторът диференцира научни приноси в теоретичен и в практико-приложен аспект. Приемам изведените от докторанта приноси. Като значим за педагогическата практика откроявам разработеният авторски инструментариум за диагностика на прилаганите текстоцентрични стратегии от бъдещите детски и начални учители съобразно спецификата на образователната среда. Като най-съществен принос на докторанта може да се

открий авторският Модел за приложение на текстоцентричен подход в образованието с акроним ТЕКСТ (Текстоцентризъм – Ефективност – Комуникация – Стимулиране – Творчество). При представянето на модела се поставя акцент върху процеса на учене, в който присъства самоуправлявано учене, постига се баланс между индивидуализирано обучение и екипна колаборация, чиято конфигурация се провокира от самия учещ се.

VI. Бележки, препоръки

Би могло да се потърсят по-ефективни стратегии за представяне и анализиране на емпирични данни от изследователския инструментариум.

VII. Заключение

Дисертационният труд на Десислава Илчева Сидерова представя теоретичен обзор на научна литература по изследвания проблем, съдържа авторска методика, критерии и показатели за интерпретация на емпиричните данни, анализира резултати от проведено изследване, съдържа научни приноси. Дисертационният труд, авторефератът и публикациите са в съответствие с националните наукометрични показатели за придобиване на ОНС „доктор“.

Това ми дава основание да дам положителна оценка и да предложа на Научното жури да присъди на Десислава Илчева Сидерова образователна и научна степен „доктор“, в област на висше образование 1. Педагогически науки, Професионално направление 1.2. Педагогика, Научна специалност „Теория на възпитанието и дидактика“

12. 02. 2024 г.

Подпис:

/проф. д-р Мария Тенева/

OPINION

**by Prof. Maria Slavova Teneva, PhD
Trakia University, Stara Zagora
for a dissertation work for the award of the educational and scientific
degree "Doctor"**

Field of higher education: 1. Pedagogical sciences

Professional direction: 1.2. Pedagogy

**Topic of the dissertation: Textocentrism in the linguistic-literary education
of student teachers**

Author of the dissertation: Desislava Ilcheva Siderova

Research supervisor: Prof. Tania Ivanova Borisova, DSc

I. Data on the doctoral student and the doctoral program

In 1999, Desislava Ilcheva Siderova graduated from Veliko Tarnovo University, "St. St. Cyril and Methodius", Faculty of Philology, specialty "Bulgarian Philology". In 2004, he acquired a second master's degree in economics at the "Dimitar Apostolov Tsenov" Academy of Economics – Svishtov. In 2009, he acquired an additional qualification in intercultural education at Southwestern University – Blagoevgrad. In the period 2001 – 2004, he worked as a teacher of Bulgarian language and literature in secondary schools in Stara Zagora. From 2005 to the present, he worked as an assistant in teaching methodology in Bulgarian language and literature at the Pedagogical Faculty of Trakia University, Stara Zagora. By order 4382/06.12.2023 of the Rector of Trakia University, Desislava Ilcheva Siderova is enrolled in doctoral studies in an independent form of study at the department of "Pedagogical and Social Sciences" with the topic of her dissertation "Textocentrism in the linguistic-literary education of student teachers". The doctoral student completes all tasks from the individual study plan, prepares the dissertation in accordance with the requirements of the regulations for the development of the academic staff and presents it for preliminary discussion in the department on 01.25.2024. of the Rector of Trakia University.

II. Dissertation data

The dissertation development is presented in a classic structure of an introduction, three chapters, a conclusion, references and appendices.

The total volume is 177 pages. The bibliography includes 125 sources, of which 115 are in Cyrillic and 10 are in Latin. References are made to 6 normative documents.

The problem of the dissertation development is particularly didactic, in the epistemological field of linguistic didactics.

The relevance of the research problem chosen by the author is analyzed through the prism of important strategic documents related to the competence of the modern person – European Framework for Key Competences, Common European Language Framework. Communicative competence is considered by the author as fundamental and transversal, having its projections on the overall competence profile of the person. The significance of the problem of text-centrism in the linguistic-literary education of future teachers is provoked by the author's stated understanding of the binary of the teaching/learning process and the interrelationship between the activities of the two subjects teacher/student. The idea of a new paradigm regarding the implementation of language learning is presented, with a view to overcoming the alarming trend of achieving low results by Bulgarian students in the last decades of international research.

The first chapter presents the theoretical foundations of textcentrism as an approach in education. Three foundations of text-competency-integration are highlighted, which are examined in relation. In the spirit of constructivism, the personality is adopted by the author in the context of the activity shown to solve educational tasks, which can be defined as "communicative" but also "cognitive", the characterology of which leads to the problem and creativity in education.

In Chapter Two, the conceptual foundations of the study are revealed. The methodological framework of the research is presented. The object-subject area, goal, tasks, research hypothesis are defined in a logical interrelationship and conditionality. The author presents the projections of text-centrism in the linguistic-literary education of student teachers in a classroom environment, in a digital environment, in a real working environment.

In Chapter Three, a text-centric didactic model is presented. The paradigmatic dimensions of the application of the text-centric approach in the academic training of kindergarten and primary teachers are derived. An attempt was made to redesign the proposed educational program in the field of text-centrism.

The summaries made by the author at the end of the paragraphs and individual chapters make a good impression.

III. Publications

Desislava Ilcheva Siderova presents a list of one chapter of a collective monograph and one publication on the subject of the dissertation work. Through them, the doctoral student popularizes his research ideas about the role of text-centrism in the linguistic-literary education of future kindergarten and primary teachers. The point score of the submitted publications satisfies the national scientometric requirements.

IV. Abstract

The abstract is 67 pages long. It is fully consistent with the content of the dissertation work. It objectively presents the main highlights of the realized research in a theoretical and empirical aspect. Structurally, it meets the requirements for creating this type of development.

V. Scientific contributions

The author differentiates scientific contributions in a theoretical and in a practical-applied aspect. I accept the contributions made by the PhD student. As significant for the pedagogical practice, I single out the author's toolkit developed for the diagnosis of the applied text-centric strategies by the future kindergarten and elementary teachers according to the specifics of the educational environment. The author's Model for the application of a text-centric approach in education with the acronym TEXT (Textocentrism – Effectiveness – Communication – Stimulation – Creativity) can be singled out as the most significant contribution of the doctoral student. When presenting the model, emphasis is placed on the learning process, in which self-directed learning is present, a balance is achieved between individualized learning and team collaboration, the configuration of which is provoked by the learner himself.

VI. Notes, recommendations

More effective strategies for presenting and analyzing empirical data from the research toolkit could be sought.

VII. Conclusion

Desislava Ilcheva Siderova's dissertation presents a theoretical overview of scientific literature on the researched problem, contains the author's methodology, criteria and indicators for the interpretation of empirical data,

analyzes the results of conducted research, contains scientific contributions. The dissertation work, the abstract and the publications are in accordance with the national scientometric indicators for obtaining the educational and scientific degree "Doctor".

This gives me the reason to give a positive assessment and to propose to the Scientific Jury to award Desislava Ilcheva Siderova an educational and scientific degree "Doctor" in the field of higher education 1. Pedagogical Sciences, Professional Direction 1.2. Pedagogy, Scientific specialty "Theory of education and didactics".

12. 02. 2024

Signature:
/prof. Maria Teneva, PhD/